

6. Державний борг України. Мінфін: веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (дата звернення: 2.04.2022).

УДК 342.95 (477)

Васильєв С. В.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри
історії та суспільно-економічних дисциплін
Комунального закладу «Харківська
Гуманітарно-Педагогічна
Академія» Харківської Обласної Ради*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ УЧАСТІ СЛУЖБОВЦІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ В ОХОРОНІ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Запровадження в Україні режиму воєнного стану впливає на забезпечення громадської безпеки і порядку. Створення підрозділів територіальної оборони потребує належного правового регулювання. Законодавство повинно ретельно визначати повноваження службовців територіальної оборони у сфері забезпечення громадського порядку, адже діяльність таких службовців безпосередньо впливає на права і свободи людини і громадянина.

Правову основу для створення підрозділів територіальної оборони складає Закон України «Про основи національного спротиву» від 16 липня 2021 року, який введено в дію з 01 січня 2022 року. Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 1 вказаного Закону України добровільче формування територіальної громади – це воєнізований підрозділ, сформований на добровільній основі з громадян України, які проживають у межах території відповідної територіальної громади, який призначений для участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони в межах території відповідної територіальної громади. Згідно із п. 9 ч. 3 ст. 3 цього Закону України одним із завдань підрозділів територіальної оборони є участь у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах [1]. Отже, законодавство передбачає створення добровільного підрозділу з громадян України, одним із завдань якого є участь у заходах з підтримки громадської безпеки і порядку.

При цьому завдання з охорони громадської безпеки і порядку в Україні покладені на працівників поліції. Згідно із п. 10 ч. 3 ст. 23 Закон України «Про Національну поліцію» саме працівники поліції вживають заходів для

забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях [2]. Законодавство встановлює вимоги до поліцейського, рівня його освіти, порядок дій поліцейського під час спілкування із громадянами. Можливість застосування заходів фізичного впливу поліцейським також визначається законодавством. Таким чином, завдання щодо забезпечення громадського порядку відносяться до компетенції Національної поліції України.

Можемо зробити висновок, що наразі складається ситуація, коли завдання щодо забезпечення громадського порядку і безпеки мають два органи влади: Національна поліція та добровольчі підрозділи територіальної оборони. При цьому правовий статус поліцейського, правові засади його діяльності чітко визначені законодавством. Права громадян під час спілкування із поліцією також захищені Законом України «Про Національну поліцію», Кодексом про адміністративні правопорушення України, Кримінальним процесуальним кодексом України. Водночас, ані порядок дій службовців територіальної оборони під час охорони громадського порядку, ані повноваження добровольців, ані права громадян під час такого спілкування у Законі України «Про основи національного спротиву» не встановлені. Дана законодавча прогалина потребує свого належного правового регулювання.

Варто звернути увагу на правове регулювання діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку. Правовий статус службовців цих формувань встановлено у Законі України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». Даний законодавчий акт встановлює права і обов'язки учасників таких формувань, умови та порядок застосування заходів фізичного впливу і спеціальних засобів Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 10 названого Закону України громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону та їх члени мають право брати участь у забезпеченні охорони громадського порядку і державного кордону разом з поліцейськими [3]. Отже, добровольчі громадські формування з охорони громадського порядку можуть бути створювати, але здійснювати свою діяльність повинні у відповідності до завдань поліції і разом з працівниками поліції. Вважаємо, що відповідні норми повинні бути закріплені і в Законі України «Про основи національного спротиву».

Таким чином, правові засади участь службовців загонів територіальної оборони в охороні громадського порядку потребують вдосконалення. Пропонуємо п. 9 ч. 3 ст. 3 Закону України «Про основи національного спротиву» викласти в наступній редакції: одним із завдань підрозділів територіальної оборони є участь у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах разом із працівниками поліції. Внаслідок

запровадження таких змін у законодавстві добровольці територіальної оборони зможуть здійснювати патрулювання місцевості виключно у співпраці із працівниками поліції. При цьому правовий статус поліцейських, повноваження і порядок спілкування із громадянами встановлений законодавством. Подібні зміни слугуватимуть забезпеченню прав і свобод мирних громадян під час спілкування зі службовцями загонів територіальної оборони.

Окрім того, серед норм Закону України «Про основи національного спротиву» варто закріпити положення, що під час участі у заходах щодо забезпечення громадської безпеки і порядку службовці територіальної оборони користуються правами і обов'язками учасників громадських формувань з охорони громадського порядку відповідно до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». Статус цих добровольчих формувань, права і обов'язки учасників детально закріплені у законодавстві. Отже, подібна норма також слугуватиме забезпеченню прав і свобод мирних громадян України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про основи національного спротиву : Закон України від 16 липня 2021 року № 1702-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20/find_Text (дата звернення: 25 квітня 2022 року)

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/find?text> (дата звернення: 25 квітня 2022 року)

3. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22 червня 2000 року № 1835-III. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text> (дата звернення: 25 квітня 2022 року)